

Kovách I. Bendegúz¹:

**Siba Balázs: *Hétfőtől szombatig,*
*Lelki rítusok és spiritualitás a mindennapokban*²**

„Mi van akkor, hogyha életünk ideje nem csak leperreg, hanem jelentést és jelentőséget hordozhat azáltal, hogy legegyszerűbb cselekvésünk is Krisztusra mutat? Mi lenne, ha életünk egyszerű hétköznapijai közt menet közben kialakulna bennünk a hála, amikor az imádság már nem csak cselekvés, hanem az élet maga?”³

Siba Balázs *Hétfőtől szombatig* c. könyve olyan hiánypótló mű, amely tudományos igényességgel, de mégis a laikus ember számára is érthető módon járja körbe a mindennapi protestáns spiritualitás főbb kérdéseit. A szerző arra az alapgondolatra fűzi fel a könyvet, mi szerint az életünket különböző terekben éljük. Ilyen terek a munkahelyünk, az étkezőasztalunk, a gyülekezetünk stb. A protestáns lelkiség nagymértékben alapoz arra a felismerésre, hogy nem kell elvonulnunk a pusztába vagy egy idegen helyre, nem kell kivonulnunk a világból ahhoz, hogy Istenhez közeledjünk, vagy épüljünk lelkileg. Nagy ajándék, hogy a hitünket a hétköznapi sodrásában is megélhetjük. E két felismerést – az életünk tereit és a hit hétköznapi megélését – összekapcsolva

¹ A Károli Gáspár Református Egyetem hallgatója. email: kovach.bendeguz.public@gmail.com

² Siba Balázs: *Hétfőtől szombatig, Lelki rítusok és spiritualitás a mindennapokban*, Budapest, Kalvin Kiadó, 2022.

³ Siba: *Hétfőtől szombatig*, 8.

született meg a tárgyalt mű. A könyv egy kertesház képét hívja segítségül és annak különböző tereiben helyezi el a protestáns lelkiség főbb témáit. Így egy-egy tér alkotja a könyv fejezeteit úgy, mint a nappali, étkező, dolgozószoba, vagy éppen a kert.

Egy ilyen kép megalkotásánál mindig kérdés, hogy a tárgyalt témák mennyire kerülnek természetes helyükre. Féltő, hogy bizonyos témák csak részben illenek a képhez, így kissé szétfeszítik annak kereteit és természetellenes hatást gyakorolnak. Ezzel a megelőző félelemmel kezdtem a könyv olvasásának és pozitívan csalódtam. A félelmem erre a könyvre egyáltalán nem jellemző. A szerző végig igen elegánsan és természetesen tartja egységben a kertesház tereinek képét és az ahhoz társított témákat.

Ilyen jellegű könyvnél mindig kiemelkedően fontos feladat, hogy a tudományos igényesség és mélység, valamint az olvashatósság egyensúlyba kerüljön. A könyv – ebből kifolyólag – nem tudományos értekezés. Sokkal inkább nevezném tudományosan megalapozott és annak megfelelő igényességgel megírt lelki irodalomnak. Ezt támasztja alá a fejezetek végén található kérdéscsokor is, amely segít az olvasóban elmélyíteni és az életére alkalmazni az adott fejezet tartalmát.

A könyv igazán újszerű, friss és élettel teli kinézetet kapott. Véleményem szerint maga a borítókép nagyon szépen szimbolizálja a könyv mondanivalóját. A már-már szinte „panelhangulatot” idéző társasház – amely élénk adja a zsúfolt, munkával túlterhelt hétköznapi valóságát – erkélyein hatalmas, dús, zöld növények burjánzanak. Mintha azt akarná sugallani a kép, hogy a hétköznapi forgatagában is lehetőség van a burjánzó lelki életre.

Jelen recenzió keretei nem engednek teret annak, hogy a különböző fejezeteket részletesen tárgyaljuk, a könyv egyes fejezetei pedig sokkal gazdagabbak annál, hogy leegyszerűsített vázlatot adjak belőle. Így a fejezetekről csak egy-egy gondolatot fogalmazok meg, hogy a kedves olvasónak arra legyen rálátása, hogy milyen témákat érint és dolgoz fel az említett mű. A könyv első fejezete „A kapu”. Ez a fejezet tulajdonképpen bevezetés a könyvhöz, mely a mindennapokban megélt protestáns spiritualitáshoz ad alapvető szempontokat. Középpontban a szokások kialakulása és kialakítása áll, valamint a *Deus semper major* elv, mellyel a szerző megadja a könyv alaphangját. „*Isten mindig nagyobb, mint ahogy elképzeljük. Életünk során többször törhet össze az a kép, ahogyan addig értettük őt.*”⁴ Ahogy mi növekszünk, úgy lesz Isten is velünk együtt egyre nagyobb. A

⁴ Siba: *Hétfőtől szombatig*, 29.

második fejezet „A küszöb”, melynek alcíme: A rítus, mint egy lépés a hit világába. A szerző azt a kérdést járja körbe, hogy a velünk történő események 90%-ban arról szólnak, hogy mi hogyan reagálunk rájuk, és így keres utat a különböző élményeink megélése és a hit megélése között. Harmadik fejezet „A padlás, a reményteljes múlt és a választott örökség.” A fejezetcímből következtethetünk arra, hogy központi kérdésként jelenik meg a tradíció, a hagyomány, a múltunkhoz való viszony. Mihez kezdünk azzal az örökséggel, amit az életünkben hordozunk? Milyen szerepe van az Istennel való kapcsolatunkban? Hogyan tekint Isten a múltunkkal együtt ránk? A következő fejezet „A nappali”. A nappali az a hely, ahol a család találkozik, ahol az élet zajlik. Ez a fejezet a kegyes élet heti ritmusával foglalkozik első sorban a nyugalom napja megtartásának fontossága szempontjából. Mint a legtöbb fejezetben, ebben is a történelmi és a tudományos áttekintéstől haladunk a mai kontextusig. A könyv ötödik fejezete „Az ebédlő”, melyben az asztal körüli közösségformálás és a vendéglátás lelki oldala kerül terítékre. A fejezet legkiemelkedőbb és – jó értelemben – szokatlan pontja véleményem szerint az étkezés hét lelki dimenziója. Annyi személyességet hadd említsek, hogy van egy mondat a könyvben, ami felnyitotta a szememet és minden étkezés előtt eszembe jut. *„Az áldás nem feltétlen az ételt változtatja meg, hanem minket, azt, hogy hogyan vesszük magunkhoz a kézzelfogható, tapintható és ízlelhető gondoskodást.”*⁵ A „fürdőszoba” elengedhetetlen tartozéka a tükör. Ebből kifolyólag a soron következő fejezet a keresztyén szemmel vizsgált énképről és testtudatról szól. Elsősorban elénk ad a szerző egy alapvető keresztyén antropológiát, majd az önismeret különböző színtereibe vezet be. Bár a konzervatív protestánsok sok esetben tartózkodnak a pszichológiától, ez a fejezet valahol azt a felismerést igyekszik elmélyíteni, amivel Kálvin János is kezdi az Intitúciót.⁶ Az önismeret és az Isten ismerete összetartozik. A könyv hetedik fejezete „A hálószoba”, amelynek központi témája az intimitás és szexuális egészség. Igen kijózanító fordulat a könyvben, hogy ezt a témát nem kizárólag a házasságon belül megélt szexuális életre korlátozza a szerző. Bár ő maga sem vitatja, a szexualitás házasságba rendelt helyét, viszont arra a felismerésre épít, hogy Isten az embert férfivá és nővé teremtette, így a hétköznapiakban is – bár nem történik aktus és nincs szó ilyen kapcsolatról – szexuális lényként éljük az életünk, hiszen nem csak a hálószobában, hanem a munkahelyünkön és a gyülekezetünkben is férfiként és nőként

⁵ Siba: *Hétfőtől szombatig*, 101.

⁶ Kálvin János: *Institúció, a keresztyén vallás rendszere*, ford. Buzogány Dezső, Budapest, Kálvin Kiadó, 2014, 33–35.

vagyunk jelen. A nagy kérdés, hogy mi módon éljük meg férfiasságunkat vagy nőiességünket keresztyénként a hétköznapiakban. Az utolsó előtti fejezettel kilépünk a házból a kertbe. Abraham Kuiper szerint minden életképes világnézetnek tisztáznia kell három viszonyt. Az embernek a transzcendenshez, embertársaihoz és környezetéhez való viszonyát.⁷ „A kert” a teremtett világunkhoz való viszonyunkat tárgyalja. Bár a természethez való viszony a katolikus testvéreinknél jelentőségteljesebb, mi protestánsok sem hagyhatjuk figyelmen kívül, hiszen a Biblia nagy narratívája is két meghatározó kert között történik kerttől kertig. Ezen túl pedig nem szabad megfeledkezni az ember természethez kötöttségétől. Az ember Istentől kapott elsődleges feladata, hogy a maga lehetőségei szerint gondot viseljen arról a világról, amelybe teremtett. A könyv zárófejezete „A dolgozószoba”. A szerző személyes beszélgetéseink alkalmával többször megemlítette, hogy a záró fejezet kiemelten fontos. Ez ugyanis a munka és az imádság váltakozó ritmusának fontosságát hangsúlyozza. Az *Orando et laborando* (imádkozva és dolgozva) jelmondat szellemiségében értékeli a *homo oeconomicus* (gazdálkodó/dolgozó ember) jelenséget, amely az ember életének értékét a munkájától teszi függővé. „Az élet értékmérőjévé vált a munka, és már a szabadidős tevékenységek is akkor bírnak igazán presztízzsel, ha munka jelzővel bírnak.”⁸ Az életnek van egy egészséges ritmusa, ami a munka és az imádság váltakozásának dinamikájából áll. Imádság és munka, munka és imádság.

Összességében a könyv tanulságos, elgondolkodtató és lelkileg igen építő olvasmány. A legnagyobb szeretettel ajánlom az érdeklődők figyelmébe. Egyszerre alkalmas egyéni olvasásra és akár egy kiscsoport beszélgetéseinek alapanyagát is alkothatja. A fejezetek végén található kérdések szintén nagy segítséget nyújtanak az egyéni, és a kiscsoportos feldolgozáshoz is.

⁷ Abraham Kuiper: *Kálvinizmus és modernitás*, ford. Dankuly Levente, Kolozsvár, Koinonia Kiadó, 2001, 16.

⁸ Siba: *Hétfőtől szombatig*, 184.